

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS HAJDUMEGYEI FÜGGETLENSÉGI PÁRT HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Elofizetési arak:		Vidékre küldve:	
Helyben.	10 kor. — fill.	Egy évre	16 kor. — fill.
Egy évre	5	Fel évre	3
Fel évre	2	Negyed évre	1
Negyed évre	1	Egy óra	70
Egy óra	—	Egy óra	—
Egyesszám ára 4 fillér.			

Főszerkesztő: **BENEDEK JÁNOS.**

Felelős szerkesztő: **IFJ. MÓRICZ PÁL.**

Kiadók: **HOFFMANN és KRONOVITZ.**

Hirdetési díjak:

Hat hasabos petit sor 10 fillér. Nagyobb terjedelmű és többször megjelenő hirdetések jutányosabban. — Apró hirdetés minden sz. 4 fillér.

Wekerle és Bánffy.

(Az új liberális párt.)

Valóságos ördögidézést követett el valamiféle álarczos Tiszavirág, Tiszavakarc egy szecessziós kiállítású röpiratkában, a melyben a multat a jelennel összevetve, azt süti ki ez a „Tisza maradék“ — „új liberális pártot“ kell alapítanunk, hogy e hont a végpusztulástól menthessük.

A „Tisza maradék“ hig lére eresztett, jezsovita lelkű köpenyforgató szűzkejének álarczos szerzője a sima Wekerlét és a bérkocsis durva Bánffyt jelöli meg az alakítandó „új liberális párt“ eljövendő vezéréül. Közben holtakat és eleveneket letárgyal. Mocsolja még a függetlenségi pártot is. Kozmopolita eszméket, irányokat bőven pengetvén, szükségét látja hangoztatni annak is, hogy ő hithű római katolikus és ha a szükségét látná: a kamarási öspróbát is kiállaná a családjá.

Nagyokat rugdos a boldogult Szilágyi Dezső koporsóján, mert Bánffy urék buktatásában része volt. Sógorság-komaság önző istápolásával gyanusítja Csáky Albin grófot. Köpenyforgatást ír Darányi terhére, a reakció

csatlósának festi le Láng Lajost, nyilatkozik az agráriusokról, új független középosztály alapításának a szükségét látja fenforogni, még pedig az eddig, szerinte, nem méltányolt elemekből; Apponyit „a fogadd be a tóhoz hasonlítja“, Széll Kálmánról azon eddig még kevésbé ösmert pikáns adatokat említi fel, hogy szabadkőműves ugyan, de csak akkor antiszemita, ha az érdekei úgy kívánják. A függetlenségi pártot otromba hazugsággal és rágalommal a Széll Kálmán bábjának tünteti fel. Beszél magáról a királyról is, ki állítólag se pro se kontra nem folyt bele a kiegyezési tárgyalásokba. És a suba alatt, az álarczban veri a mellét, hogy a kormánypártban: »nem mondom, hogy tizen, huszan, vagy ötvenen vagyunk: — de bizonyos, hogy elegenden vagyunk «Tisza maradékok», a kik ha föláll ez a két államférfiú (Wekerle és Bánffy), kiktől a liberálisizmus megváltását, a haza jövőjét várjuk, mind melléjük állunk és diadalra visszük a nagy eszméket, a melyeknek mi vagyunk az igazi letéteményesei.“ Majd másik helyütt így ír a liberálisizmusnak ezen jeles árendása és a husos fazeknak ezen nemes barát-

ja, ami különben e vakarc politika öszinteségére is jellemző, hogy inkább bujtogatnak, gyujtogatnak alattomban, mintsem nyiltan lépnek ki a hatalmi pártból. Mert ugymond, „ha előbb lépnek ki, mint vezérünk beleegyezéséről és szándékáról biztosak vagyunk, kiüldözéneken bennünket a pártból.“

A derék cinke ezzel a nyilatkozatával öszinte hangot hallatott. A husosfazekaktól ezen rájuk szomoruan változott körülmények között is sajnálnának elszakadni, mert így fogcsikorgató hallgatásokért mégis dob nekik egy-egy konczot a dobzse Kálmán, ez a Széll Kálmán saját külön neve a szerző szerint.

Nem az igaz liberálisizmust akarják tehát ezek föllendíteni, lábra állítani, hanem a veszélyeztetett, más eszkimó csoport hatalmába kerített husos fazekért való étvágy ingerli a vakarcokat küzdelemre és új liberális párt alakítására a hangzatos czégérű Wekerle és a borzos macska bajszú és tulajdonságu Bánffy hasznos érdekvezérsége alatt. Nem illő hizelgésekkel igyekezve óriásoknak mutatni be ezeket az agyaghasu, cseréplábu,

Cypruslombok.

Kósa Barna sirhalmára.

(„Kedvest a kedvesnek!“)
Shakespeare.

„Egy sziv tövében nyertünk életet mi,
S szebb éveink egy tájon multanak!“
Gyermekkorunkban rózsas álmainknál
Madár dalolt s csevegett a patak.
A Szamos partján virágokat szedve:
Gyönyörködénk a vig madárdalon . . .
A halottaknak csendes templomában
Legyen neked édes a nyugalom!

A halottaknak csendes templomába,
Koporsódat én nem kísérhetém;
„Az embereket te meghagyod halni!“ . . .
Hangzik búsan a távolból felém.
Sirtam! — s ajtómat magamra zárolván
Reszketve nyujtám feléd a karom . . .
A halottaknak csendes templomában
Legyen neked édes a nyugalom!

Nem értelek el! — pedig utban voltál,
Te még akkor a csillagok felé;
Néhány percz kellett és már koporsódat
Az éhes sir mohóan elnyelé.

*) E szavakkal hinti Hamletjanyja az Ophélia koporsójára virágot.
K. E.

Bezáródott ez a világ utánnad . . .
— Melyben örömnél több a fájdalom —
A halottaknak csendes templomában
Legyen neked édes a nyugalom!

Meddig tolul még új gyász régi gyászra?
Mikor lesz már az öldöklés elég?
Meddig jön még villámesapásra villám?**)
Meddig üldözöl még minket nagy Ég? . . .
Meddig fitogtatod hitvány hatalmad?
A földi sáron? . . . s örök anyagon? . . .
A halottaknak csendes templomában
Legyen neked édes a nyugalom!

Én mindenütt csak koporsókra lépek,
Fejfákból erdőm van itt és amott . . .
Mindennap könnyes szemmel nézem, látom
A földtől bucsuzó nyugvó napot! . . .
Ennyi csapás alatt összeroskadna:
Nem ember — hanem az erős barom . . .
A halottaknak csendes templomában
Legyen neked édes a nyugalom!

Ne zugolódjunk! félre a panasszal! . . .
— Panaszt úgy is nincs aki értse meg —
Nincs mit szeretni e szennyes világon,
Hol „árnyékok“ csak is az emberek.

**) Rövid idő alatt elvesztettem apámat, feleségemet, testvéröcsémet, kiknek temetése lefolyását innen néztem csak könyveimen keresztül az én lelkemmel.
K. E.

„Az élet álom!“ (***) — igaz! . . . de rossz
álom! . . .
Hogy élnem kell csak átok, mondhatom . . .
A halottaknak csendes templomában
Legyen neked édes a nyugalom!

Irigylem én halálotat te néked
Szegény öcsém! — ki alszol ott alatt . . .
Hová nem hat el undok földi lárma
A sziv se fáj már! — é néma a lant!
A tavasz első virágait szórom
Sirhalmodra, — vedd szívesen dalom!
A halottaknak csendes templomában
Legyen neked édes a nyugalom!

„Kedvest a kedvesnek!“ — ibolyákat
Hintek én rád — melyekről szólt dalod . . .
Mily nagy csapás, hogy ezeknek illata
Bár kívántad, — meg nem gyógyíthatott?!
Most már szíved álmairól regélnek
Ök mindennap este és hajnalon . . .
A halottaknak csendes templomában
— Hol sirodon virraszt a fájdalom —
Legyen neked édes a nyugalom!

(Nagy Kálló)

Kósa Ede.

**) Calderon spanyol költő híres színművének a címe.
K. E.

homokkő fejű bálványokat, kik a Tiszamaradékokkal együtt a magyarságnak rontásán, pusztításán dolgoztak mindig, évtizedeken át, míg csak a hatalmat ők bitorlották mindenre kész zsoldos seregekkel.

Ma a Dobzse Kálmán legényei — és megfordítva — Tisza-m radékokkal marakodnak a husosfazék fölött, ez nem busítja a magyar nemzetet. Bár felfalnák egymást. A magyar nép nem törődik velök. A magyar nép egyetlen zászlót követ és ösmer igaznak, ez a Kossuth Lajos zászlaja, ez a függetlenségi párt lobogója, mely öntetlenül küzd a szabadelvűség nemesebb eszményeiért is, de nemzeti alapon; mert nekünk magyaroknak előbb kell a magyarságunkért, mint a szabadelvűség némely szép, nemes, de nem érett céljainak leszakításáért küzdeni. Az idegen népek tengerében minket öntudatos, önérzetes magyarságunk tart fent és éppenséggel nincs szükségünk újabb pártalakítására, mert a szabadelvűségnek nemes eszményei ugyanis a mieink.

Józan magyar népünk tehát nem is ül fel megrontói csalszavának, felöle a bors hazájába vándorolhatnak dobzse Kálmánék Bánffy ural együtt, sőt ráadásul az éhes bön-dőjü, falánk Tisza maradékok is, kik egyikének az álarozos füzetével csak a különlegesség okáért foglalkoztunk. Maradjanak ők maguknak. Van már minekünk vezérszászlónk. A független magyar nemzeti zászló ez; aki ezt követi: nemzete erősítésén dolgozik, nemzete dicsőbb, boldogabb sorsáért küzd.

Ifjabb Móricz Pál.

A Kuria elnöke a kiegyezésről.

(Budapesti levél.)

A „Zeit“ című bécsi lap budapesti tudósítója, aki már számos vezető politikai véleményét ismertette a 14. §-ról, most a Kuria elnökének a véleményét kérte ki arról, hogy ha a kiegyezési javaslatokat Ausztriában a 14. §. alapján akarnák életbe léptetni, milyen legyen Magyarország állásfoglalása.

A Kuria elnöke Szabó Miklós mindekelőtt kijelenti, hogy rendkívül nehéz ebben a kérdésben tisztán jogi szempontból itélni. Azt a kérdést ugyanis, hogy a gazdasági kiegyezés a 14. §. alapján meg lehetne oldani, a jelenlegi politikai helyzettől el nem lehet választani. A jogászok véleménye teljesen eltérő a politikusok közül pedig kiki saját álláspontja alapján itél. Annyi bizonyos, ha — ami valószínűtlen, dolog — Magyarország a kiegyezést a 14. §. alapján kötné meg, akkor ez a kiegyezés ugyszólván a levegőbe lebegne, mert az osztrák parlamentnek egybehívása esetén jogában áll azt semmisnek nyilvánítani.

Arra a kérdésre, hogy lehetséges-e a kiegyezést a 15. §. alapján megkötni, ha

az tíz évre van biztosítva, Szabó Miklós azt válaszolta, hogy ebbe a kérdésbe nem bocsátkozik. Csak a jelzett módon megköteendő kiegyezés gyakorlati kivihetőségéről beszélt.

Arra a megjegyzésre, hogy néhai Csemegi Károly egy alkalommal kijelentette az interview előtt, hogy magasabb állami érdekek esetleg megengedhetővé teszik a 14. §. alkalmazhatóságát, míg Wekerle Sándor szerint a 14. §. nem arra való, hogy a kiegyezés számára expediensül szolgáljon, a Kuria elnöke azt válaszolta, hogy Csemegi és Wekerle öleserélték szerepeiket: Csemegi mint politikus beszélt, Wekerle pedig jogászpontokat képviselt.

Arra a kérdésre, hogy a 14. §. alkalmazása valószínű-e a kiegyezésre nézve, a válasz határozottan tagadó volt, Szabó Miklós szerint ezt már a miniszterelnök első beszéde is igazolja, eltekintve attól, hogy az ily kiegyezés tulajdonképen nem is volna érvényes, mert csak Magyarországra volna kötelező.

A Kuria elnöke tudvalevőleg Széll Kálmán miniszterelnöknek bizalmas jóbarátja.

„Mégis hunczut a német.“

Mint, egyik jeles munkatársunknak figyelemre méltó veledelését közöljük ez alábbi okos cikket:

A minapában ezzel a dallal foglalkozott néhány sorban a nagyszabeni „Tageblatt“. Azt mondja, hogy ez a jelző, „hunczut“, nem valami szelid. Nem olyan, mint mikor a gagyogó gyermeket magunkhoz öelve ezt mondjuk: „Éj de nagy hunczut vagy“ mert hiszen mik is következnek utána? „Hogy a fene emné meg“ stb. Igaza van! Ha ezt a dalt leírva látjuk, másként nem is lehet okoskodni, mint a „Tageblatt“ okoskodik. — Figyelembe kell azonban vennünk, hogy a szász, illetve a német sokkal nyugalmasabb vérmérsékletű, mint a magyar. — S ki tagadhatja, hogy a nyelv a maga szókinccsével, kifejezéseivel elárulja a maga nemzetét, hogy a nyelv rávall arra a nemzetre, mely azt hosszú hosszú időn át a maga szellemi erejével létrehozta?

Ki tagadhatja azt, hogy e nyelv alkotó munkában része van a husból és vérből való embernek is nemcsak a tiszta észnek? Azt hiszem senki. — Már most jól tudjuk, hogy mondhat valaki valamit izgatott, vagy higgadt kedély állapotában. Az izgatottság lehet rokonszenvből, vagy ellenszenvből. — Miből ismerjük meg az embert?

Abból, a mit izgatott, vagy nyugodt lelki állapotában mond? Világos, hogy ez utóbbiból! Az izgatottság mindig a beszámíthatóság rovására megy. A ki sokat izgatott, az izgatottságában használt szavakat állandósítja, így kifejezései lassanként erősebbekké válnak úgy hogy azt a kifejezést, melyet az ilyen nyugodt lelkiállapotában mond, azt egy másik talán még izgatott állapotában sem mondaná.

Nem világos-e ebből, hogy a kimondott szóból nem lehet azonnal az egyént is megismerni? Hányszor van az életben, hogy mikor hallunk valakit beszélni, figyelmeztetjük társunkat, a ki az illetőt csak futólag ismeri: „nem rossz ember ez azért.“ Ami áll az egyesekre, az áll a többre: egész nemzetre is. Áll úgy a szászra, mint a magyarra.

Amikor a szászokat akarjuk megismerni, szavaikat mérlegelni, ezt vegyük figyelembe. Ne a pusztá szót ragadjuk meg mint üres fazekat a gyermek, hogy aztán saját énjéből töltjük meg tartalommal, hanem annak

énjéből töltjük meg azt, a ki mondta. Ezt vegyük figyelembe a szászok is, mikor minket akarnak megismerni. Egymás megismerésére nagy szükségünk van.

A szászok tévednek, mikor azt hiszik, hogy ez a dal reájuk is vonatkozik, vagy azokra, a kiket régi hazájukban hagytak.

Azokat, a kik a magyart évszázadokon át annyit izgatták, hogy ez a dal megteremtődött, és még el nem felejtődött, ne keressük Szent István birodalmában, sem a monarchia határain kívül! Ők már megnyugosznak eszméikkel: az összmonarchiával együtt tul a Lajthán a szomorú füzek árnyékában ők meghaltak. (Bárcsak meghaltak volna! Szerk.) Meghalt a dal is, melyet törekvésük szült a maga hatásával együtt. Még csak emléke jár fel a multakból a dalnak. Ma már nem izgat, tűzbe nem hoz, hallattára az arcz ki nem pirul. Ha már csak pusztá szó, semmi más, melynek értelme elfonnyadt, mint a nem öntözött virág.

Azt mondtuk emléke jár fel a dalnak. Mikor és hol jelenik meg?

Éjjel után a kocsmák külön szobaiban, hol sok az üres üveg, kevés a higgadság, mert ez a borba szorult, a bor meg a gyomorba s gőze a fejbe szállt. Kik vannak ott jelen? Olyanok, kiket a nagykorúságtól még három-négy év választ el. Az még csak a kérdés, vajjon sokszor jelenik-e meg ez a dal, vagy ritkán, elvétve? Erre nem felelünk. Kérdezzék meg a szászok azokat, a kik fiatal korukban, mint joghallgatók közöttünk éltek. Kérdezzék meg, hányszor volt e miatt magyar társaikkal kellemetlenségek, hányszor huzatták ez a fülükbe?

Debreczen város jelentékenyebb lakott helyei.

(Történelmi adatok.)

Összegejtötte: **Zoltai Lajos.**

I. Előszó.

Debreczen város belső és külső tartozékainak, újabb időben a városhoz csatolt kerteknek, majorsági földeknek, erdőknek és pusztáknak vázlatos történetét foglalja magában az alábbi gyűjtemény, amely városunk határában levő jelentékenyebb lakott helyek szerint csoportosítva, rendszerezve kinalkozik a nyajas olvasónak, mindenkinek, aki szereti fürkészni és tudni az elmúlt századok homályba, ködbe burkolt eseményeit.

Ez igénytelen dolgozat eredetileg az országos községi törzskönyvet szerkesztő bizottság számára készült, azzal a czéllal, hogy a tekintetes városi tanács és törvényhatósági bizottság a történelmi multtal tárogathassa a megszokott, hagyományos helynevek további használatához való ragaszkodását.

Közlevéltárunkon kívül több érdemes forrás munkát átkutattam, míg összegejthettem az itt egybefoglalt sok-sok adatot. Szücs István „Debreczen város történelme“, a „Századok“ némely s a „Turul“ összes évfolyamai, ez utóbbiakból különösen Komáromi Andrásnak „Dózsa nádor és a Debreczeni család“ról írott becses értekezése, Bihar és Szabolcsvármegyék monográfiái, Velics és Kammerer által fordított török Defterek, a gróf Károlyi család oklevéltára, melyet Géresi Kálmán rendezett példás gondossággal sajtó alá, mindenek felett pedig Bunyitay Vincze „A váradi püspökség története“ és Csányk Dezső „Magyarország történelmi földrajza a Hunyadiak korában“ című kitünő munkái voltak azok, amelyeket tárgyamhoz használtam.

Kivül esett a feladatomon, hogy rendszeres és kimerítő történetet írjak Debreczen lakott helyeiről. Hiszen ehhez több és körültekintőbb előkészület, legfőképpen pedig városi magánlevéltárunk atbuvarlása kívánatnak, de ami sajnos — még mindig lehetetlen. A magánlevéltári adatok hiányát bármelyik figyelmes olvasó is észreveheti a puszták és erdőkre vonatkozó adataim összefüzését látva, amely legtöbbször hézagossabb a 17—19-ik, mint az előbbi századokat illetően, pedig emezekből nem is illesztettem be minden följegyzést, amely rendelkezésemre állott.

Mindazonáltal így is sikerült annyi régi emléket összeszededgetnem, amennyit ekként csoportosítva még addig nem találtam én az összes debreczeni pusztákról s egyéb részeiről a debreczeni 17^{ik} mértföldes nagy határnak.

Épen ez a kielégítő eredmény indított arra, hogy azokat nyilvánosságra hozzam.

Balkányi Szabó Lajos valamikor a 60-as években 100 debreczeni helynévnek, pusztának, pusztarésznek, dülőnek, halomnak, folyónak stb. adta nyelvészeti magyarázatát. Én is körülbelet száz debreczeni határ-részszel foglalkozom, csak hogy egészen más szempontból. Az én kutatásom és vizsgálódásom tárgya ugyanis ez volt: Irott történelmi emlékek mikor említik legelőször e helyeket? Mikor alakultak, vagy mik voltak hajdan? Kik voltak időként a birtokosai? És mikor kerültek a város kezére?

Hétszáz év története vonul el szemünk előtt. Látjuk, hogy az Arpádok és Anjouk uralkodása idejében falvakkal mily sűrűn benépesült tájak volt Debreczen termékeny földje. Legalább is husz helyiség virágzott, Debreczen nem számítva, a város mostani pusztáin. Több faluban díszes köegyházak emelkedtek. Három pedig monostorral, ama kornak kultura terjesztő intézményeivel dicsekedett. — Zámon, Ohaton, Monostoron klastromok állottak. Meg a török hódítás is tizenöt kisebb nagyobb falvat talál e területen. A spáhik lovainak patkói pedig valamennyiből kitaposták az életet.*) Meg jelennek előtünk e vidék régi földesuri magyar családai; köztük nem egy, amely az ország sorsának intézésében első helyre emelkedett. Azután megismerjük, mikor kezdtek Debreczen polgárai jövedelmező művelés alá fogni a város közvetlen környékét és hogy mióta virulnak itt szőlőskertek, mióta emelkednek e hajdan fátlán, sivar földön a haladást jelző különféle középületek.

E szerény dolgozatot szeretettel ajánlom tehát a Debreczen olvasó közönségének.

*) Az utolsó 10—20 év alatt örvendetesen népesülnek ismét e háromszáz év óta elhagyott pusztahelyek. A legutóbbi népszámlálás az erdős pusztákon 3135, a többi pusztákon 7117 állandó lakost talált. Az újföldek és az ott levő telepek lélekszáma 3510. Ha pedig ehhez hozzá vesszük a szőlőskertek 7353 és a majorsági földek, ipartelepek, laktanyák stb. 2305 főnyi lakosságát, ezeknek a külsőségeknél összes népessége 20285 lélek. A város egész lakosságának közel egyharmad része. És mégis ennyi embernek nincs több iskolája, csak hat és nincs egyetlen egynél több imaháza. Tehát még mindig nem állanak ott az emberi lélek táplálása tekintetében, a hol a pusztulás előtt állott Ebes, Szepes és a többi falu.

Debreczeni kistükör.

(Körner Adolf tanácsnok.)

Hivatalnok családból származik, amenyiben már az édesatyja is főtisztviselője volt Debreczennek, az érdemes és máig jóemlékkel emlegetett Körner főkapitány, a kit hétvármegyére ösmertek az akkor még valóban

országos és debreczeni nagy szabad-ságra járó urak.

A mi magát Körner Adolfot illeti még legszebb idejében levő férfi, ki szereti a zajtalan, görögtűz nélküli munkát. Hivatalának és hivatalában él. A képviselőtestület bizalma immáron harmadizben ültette őt a díszes tanácsnoki székre, a mely székekkel együtt járó kötelemeknek igyekeznek is embersegesen felelni meg. Nincs is ellene panasz, mert ügyosztályát példás pontossággal, buzgósággal és lelkiösmertességgel vezeti. Munkásságánál csak a szerénysége nagyobb. Hátrafelé fordítva néhány lapot a bukott rendszer közigazgatási történetének fekete könyvében, a fekete könyvbe jegyzett díszes névsorból hiányzik a neve; mert ő ama kortes világban sem engedte magát kortesi szolgálatokra használtatni és mint mások: hivatalos befolyásával nem élt vissza.

Midőn tehát ismételten hangoztatom, hogy Körner Adolf a legszebb hivatalnoki erényekkel bőven van el látva, kiemelem még, hogy a tanácsban egyedül Körner szenátor az, a ki nem vastagnyaku kálvinista. Nem kálvinista, de nem is lutheránus, hanem a pápas egyháznak a hive... Azomban orthodox kálvinista polgártársaim mngnyugtására annyit fülbe sughatok, a nagypénteki böjtkor Körner tanácsnok éppennyugy töpörtővel gazdagon rózsázva élvezi a zsirba-füdetett „szabó gallert“, mint csak mi többi gyehennára szánt vastagnyaku kálvinisták.

Szabad Hajdu.

Bécs felől, Bécs felől . . .

(Alkalmi vers a kiegyezéshez.)

Bécs felől, Bécs felől
Lobog egy gyászkendő,
Erre, erre kerekedik
Egy fekete felhő.
Suhogó nagy szárnyán
Kétfejű sas hozza,
Szép napunkat, csillagunkat
Feketebe vonja.

Bécs felől, Bécs felől
Mit hozott a posta?
Hej, megint csak, hej, megint csak
A bánatot hozta!
Fekete levelet
Fekete pecséttel . . .
Majd felelünk hulló könnyvel,
Hulló verejtékkal!

(Buda pest.)

Pósa Lajos.

NAPI HIREK.

Az első szász- és magyar csere.

A „Debreczen“ olvasói előtt ösmertes ez a szélesebb körben méltányuló viszhangot keltett mozgalom

indítás, hogy a szászok és magyarok közötti kapcsolatot cseregyermek elhelyezésével kell előmozdítani és erősíteni. Idevonatkozólag már az első fecskéről hazafias örömmel adunk hírt. Tekintélyes szászferfiu részéről történik a közeledés. Ugyanis dr. Theil Rudolf ev. luth. lelkész lakik Nagyszebenben, most a VI-dik gymnásiumba járó fiát a nyári szünidőre református papi családdal cserébe óhajtja adni fiúért, vagy leányért. Nevezett lelkész urnak felnőtt leánya van, ki egy szót sem tud magyarul, tehát a csere leány egyedül nem lenne. Levelek a lap szerkesztőségébe küldendők. Hazafias örömmel közöljük olvasóinkkal e hírt, a szászok szívéből érkezett első kedves fecskét; a nagy magyar alföldi református papi családoknak szeretettel ajánljuk a kínálkozó alkalmat figyelmükbe. A református papi család lány vagy figyermeké bizonyosan hasznosan fogja eltölteni a nyarat a kies földön, a művelt papcsaládban.

Czipruslombok.

Mai tárczaok egy elhunyt barátunk, a mélyérzésű magyar költő, Kósa Barna emlékének van szentelve, Kósa Barna a Debreczennek is hosszú küzdelmes éveken volt a szerkesztője, midőn is több tövisben, mint borostyánban volt része. A férfi kora delén elhalt szép tehetségű, mélyérzésű magyar költőnek feketefejtől jelezett, egyszerű sírhalmára költőtársa és testvérbátyja Kósa Ede ev. ref. lelkész lapunk útján helyez egy czipruslombot; egy fenkölt, megindító szép sirató költeményben áldozik az elhunyt emlékezetének. A költői lelkű pap maga is beteg, a keserves gyász csapásaitól félig megtörten, beteglélekkel és kedély állapotban szerezte ezen költeményét, melyet lehetetlen megindulás nélkül olvasni nekünk, kiknek Kósa Barna az eszményekért vívott küzdelmeiben bajnok társunk volt; hisszük, hogy a „Debreczen“ olvasóit is közönségtől és lelkében érinti ez az emlékezés.

Dankó Pistáról.

A Szeged és Vidékéből olvassuk: Lapunk vasárnapi számában megírtuk, hogy Magyarország legelőkelőbb művészei és írói, elükön a költőkirály: Jókai Mórral, arra kérték Szeged város közönségét, hogy a gyászbeszéd bekövetkezése után a halállal vívódó Dankó Pista holttestét szállítsa haza. A tanács mai ülésén foglalkozott ezzel a kérvénnyel. Sajnálattal vette tudomásul a tanács, hogy Szeged város dalköltő fia, a nagy művész életbenmaradásához már aig lehet remény s teljes méltánylással magáévá tette a kérvényezők gondoskodó figyelmét s elvileg kimondotta, hogy ha a gyászbeszéd bekövetkezik, mindenben teljesíteni fogja a kérvényben foglalt kívánságokat.

Debreczen város jelentékenyebb lakott helyei

gyűjtő czim alatt érdekes, nagybecsű cikksorozatot kezdünk meg, mely a debreczeni bámulatatos munkaerejű történetbuvárnak, jeles írónak, Zoltai Lajos kitünő munkatársunknak tollából származik. Debreczen város 700 esztendejéből gyűjtött össze és

irt meg olyan kiválóan becses, érdekes történelmi adatokat ez a fáradhatatlan buvár, mely mindenkire érdekes, tanulságos, akit csak a nagy magyar városnak, a magyarság szívének multja érdekel. Ez pedig mindnyájunkat érdekel; sőt hisszük, hogy szeretett polgármesterünk, Kovács József, ki leg-hivebben ápolja és őrzi a mult hagyományait, a tanácssal együtt fog módot találni arra, miszerint Zoltainak, a maga nemében páratlan, Debreczen történetét világosító kutatásait és írásait mielőbb kötetbe gyűjtve és nyomtatva tanulsággal forgathassuk. Ugy hisszük, ilyen művek kiadása elsőbbsorban képezi a városi nyomda feladatát, mint magánseftre alapított vállalatoknak protekciós kiadása.

A mi bálunk.

A függetlenségi-kör bálja valóban a mi egyik legkedvesebb bálunk, mert a másik kedves bálunk meg a függetlenségi párt bálja. Az idei farsangban a függetlenségi kör bálját vigadjuk at előbb, most január 17-dikén. A függetlenségi párt bálja február hónapban következik, arról tehát még most időelőtti beszélni. Bezzeg a kör báltól már csak néhány nap választ el minket, de készülődik is mindenképpen a lelkes rendezőség, hogy az a diszes magyar vendég-sereg, mely a függetlenségi kör báljait szokta látogatni, az idei bálon is oly kitünően mulathasson, mint más farsangokkor szoktuk. A talpalá való zene bizonyosan kitünően gyűjtő lesz, amennyiben a 17-diki bálra a Magyar testvérek teljes zenekarát szerződtette a rendezőség. Érdemes polgártárs-nők, leányok, seregestől jöjjetek erre a szép magyar bálra.

A gyászborult makkhetes.

Egy tipikus magyar kocsmáros halt meg Budapesten. Meghalt egy jóra való magyar ember, Kiss Ferencnek hívták. Ő volt a makkhetes-csárdának a gazdája. A Kerespesi-utnak egy kis földszintes házacskájában nyitotta meg sok évvel ezelőtt a vendéglő-jét, amely híres és keresett hely volt. Mikor aztán a kis házat lebontották és nagy palotát építettek a helyébe, Kiss Ferenc atköltözött üzletével a Dob-utczába. A vendéglő czime ott is makkhetes maradt. De Kiss Ferenc is megmaradt annak, ami volt, becsületes lelkű, rajongó magyar gondolkozásu embernek, aki olcsó pénzért jól kiszolgálja a vendégeit, de csak magyaros étel-ekkel. Sört nem tartott, mert az volt a véleménye, hogy:

— A sör nem magyar embernek való!
A magyarnak bor az itala!

A viláért meg nem türte a vendéglő-jében a német szót s egyszer egy íróból álló kis társaságnak, amely odajárogatott hozzá, elkeseredetten panaszkodott:

— Már mégis csak borzasztó, hogy ebben a fővárosban milyen magyarsággal beszélnek. Bejön egy vendég és azt mondja: — Adjon egy pár virslit saftban, meg egy szóda spieczert és egy kiflit.

Magyarságában annyira ment Kiss Ferenc, hogy mikor valaki emmenthali sajtot kért, hát azt mondta neki:

— Magyarul annavölgyi az, uram!

Közel hetvenéves kora mellett is fürge erőteljes ember volt, amig egy alamuszi betegség le nem vette a lábáról Kiss Ferencet, aki e hó 11-én halt meg, életének 65., boldog házasságának 33. évében.

A Jog- és pénzügyi bizottság.

A város legfontosabb bizottsága, a jog és pénzügyi bizottság, e hó 15-én, csütörtökön délután a városhaza nagytermében Vecsey Imre főjegyző elnöklésével tartja ez évben első ülését. Ezen a gyűlésen a január 20-iki közgyűlés tárgysorozatát készíti elő a bizottság. A gyűlés tárgysorozatát Vecsey Imre már összeállította és ez a következő: 1. A debreczeni ev. ref. egyház-nak megkeresése a mestel-utczai leányiskolánál: tanszer és eszközök tartására alkalmas zárt helyiségnek előállítása végett. 2. A b.-ujvárosi vasut mentén épült vasuti őrház és sorompó — áthelyezésére szükséges földterület árára nézve adandó javaslat. 3. Pancsova városnak önálló választó kerületté alakíthatása végett a képviselőházhöz intézett felirata. 4. A debreczeni ev. ref. egyháznak kérvénye, a városi szegényház lakóit lelki gondozásban részesítő Hajdu Zsigmond püspöki titkár évi 400 korona tiszteletdíjának eivállalása iránt. 5. A debreczeni máv. állomás területén létesült utburkolat és atjaróknak fentartásával kapcsolatban az állomás bővítésének céljaira szükséges földterületnek díjtalan átengedése kérdése. 6. A Hüvelyes utca csatornázása és világítása iránti kérvény. 7. A rabsegélyező egyletnek kérvénye 4 holdnyi földterület díjtalan átengedése iránt. 8. Az erdélyi bányász egylet kérvénye 200 koronás alapító tagul való belépés iránt. 9. Az állami tanítóknak a képviselőházhöz intézett felirata, fizetésök rendezése iránt, támogatást végett megküldetik. 10. Kerek Gábor illetéki végrehajtó kegydíj iránti kérvénye. 11. A Zenede tűzifát kérő segélye. 12. Az erdőmester jelentése a legeltetés és kaszálás ügyében. 13. A számvevőség- és házipénztárra felügyelő bizottság alakítása iránti javaslat.

Miniszteri biztosok Debreczenben.

Losonczy Mihály miniszteri tanácsos és Fadlallah El Hadad Mihály ezredes, a babilnai állami ménes parancsnoka 17-én tartandó ménkiosztás eszközzése végett Debreczenbe érkeznek.

Simonffy Imre diszpolgársága.

Debreczen városának volt ösz polgárnagya Simonffy Imre 27-én át viselte ezt a diszes tisztet. A törvényhatóság bizottság tagjai — tudvalevőleg — a nyugalomba vonult polgármesternek a város érdekében kifejtett 27-évi polgármestersége alatti munkálkodását azzal akarják meghálálni, hogy a város diszpolgárának választják meg. Az e hó 29-én tartandó közgyűlésen adják be az erre vonatkozó indítványt, melyet a törvényhatósági bizottságnak majdnem minden tagja pártkülömbőség nélkül aláírt. Az indítványozók rendkívüli közgyűlés egybehívását kérik ez alkalomra és ez a rendkívüli közgyűlés teljesen Simonffy volt polgármester emlékének érdemei méltánylásának lenne szentelve és ezen hoznák meg azt a kitüntető határozatot, hogy Simonffy

Imre volt polgármestert a város diszpolgárának választják meg.

A vármegye a mult hóban.

Hajduvármegye közigazgatási bizottsága tegnap délután tartotta ülését. Az ülésen a szakelőadók tették meg előterjesztéseiket a megye mult havi állapotáról jelentéseket, statisztikai adatokat, melyeket a gyűlés tudomásul vett. Különösebb érdeklődést az alispán jelentése keltett, mely 10 fegyelmi ügyről számolt be. Egyrésze ezeknek a fegyelmi ügyeknek elintézés alatt van, másik részét befejezték, sőt kettőt az ügyészség-uez tettek át. Nem volna érdektelen tudni ezen fegyelmi knek a történetét.

Pályázat körorvosi állásra.

Orosz Sándor központi főszolgabíró pályázatot hirdet a mikepéresi, alsó felső józszai körorvosi tisztség betöltésére. A pályázatok beadásának határideje e hó 26.

A főispán elutazott.

Puky Gyula főispán ma reggel Budapestre utazott, ahonnan csak hétfőn tér vissza.

Debreczeni polgármesterek képei.

Debreczen város bizottsági tagjai között élénk megbeszélés tárgyat képezi egy eszme megvalósítása. Arról van nevezetesen szó, hogy Debreczen város polgármestereinek arczképét festesse meg a város és Kossuth Lajos képével egyetemben függesse ki a közgyűlési terembe. Ez a terv ma már annyira komoly alakot öltött, hogy több bizottsági tag erre nézve valószínűleg már az e hóban tartandó közgyűlésen indítványt terjeszt be. Az indítványra az aláírásokat most gyűjtik. Mi részünkről nem kifogásoljuk ez eszmet, csak hogy bővíteni szeretnők még azzal is, hogy az alig néhány főre tehető, újabb keletkezésű hivatalu polgárnagyok mellett ideje volna olajba festetni azon számos országos nevű, nemzet történelmi szerepű főbiráknak a képét is, kikre nemcsak Debreczen város, de a magyar nemzet is büszke lehet és kiknek példája változás nélkül ragyogó ma is. Ezen főbiráknak a képét is meg kellene festetni a nagy tanácsterem örök diszére, a mennyiben egyik vagy másik jeles után olaj kép, metszett vagy más ábrázolat maradt fent családok, muzeumok birtokában, történelmi könyvek lapjain.

F. Kállay Lujza sikere.

F. Kállay Lujza Debreczen volt kedvence jelenleg Temesvárott, hol a közönség általánosan becsüli és szereti, aratja napról napra a sikereket. Legutóbb a temesvári uri kaszinó fényes sikerü hangversenyén működött közre. Itteni szerepléséről a temesvári „Délmagyarországi Közlöny“ következő melleg sorokban emlékezik meg:

Később F. Kállay Lujza, a jeles művésznök lépett a dobogóra s Dóczy József zongorakiséréte mellett több népdalt énekelt. Kállay remek althangjával s a népdaloknak érzésteli, szívhez szóló előadásával

Alkalmi ajándéktárgyaknak

a legtökéletesebb fényképek **Harth Gusztáv műtermében készülnek.**

Ugyszintén ajánlja a t. cz. tisztviselő uraknak **arczképes igazolványhoz** szükséges fényképeket a legelőnyösebb árban.

Tisztelettel

Harth Gusztáv

fényképész.

Debreczen, piacz-utca 34.

óriási hatást ért el s a közönség nem győzte tetszésnyilvánítását kellőleg kimutatni. A hatás oly osztatlan volt, hogy közkívánatra Kállay még több Dóczy-nótát énekelt el, ismételve elragadtatva hallgatóit. Nagyon természetes, hogy a dicsőségből Dóczynak, a jeles dalköltőnek is rész jutott.

Hasonló elragadtatással ir kiváló művésznőnk ezen szerepléséről a „Temesvarer Zeitung“ is. A debreczeniek szívesen olvasák volt kedvencz művésznőjüknek Temesvárott aratott fényes diadalát, kit a temesvári első társaságok nagyra becsülnék és szeretnek.

Megszűnt a sertésvész.

Balmazújváros községben a sertésvész teljesen megszűnt és a községet a zár alól feloldották.

Az az örömmel tapasztalt érdeklődés.

mely a közönség részéről az Önálló munkás Betegsegélyző pénztár előjárósága által f. hó 17-én a Korona vendéglő helyiségeiben tartandó társas vacsorával egybekötött tánczestély iránt megnyilvánult, arra serkenti a rendezőseget, hogy ez uton is tudassa, miszerint vacsora jegyek a pénztár piac-utczai helyiségében csak 15-én este 6 óráig kaphatók. Ezen jótékonykezű mulatás felkeresését a magunk részéről is szívesen ajánljuk olvasóinknak.

Esküdtbíróági elnöki jelölés.

A debreczeni ítélőtábla elnöke a nyíregyházi törvényszéknél szervezett esküdtbíróági elnökévé Megyery Géza törvényszéki elnököt; az esküdtbíróági elnökének helyettesévé pedig ugyanarra az időtartamra dr. Dicsőfi Sándor törvényszéki bírót jelölte ki.

Szell Kálmán nyilatkozik.

Budapestről írják: Végre megengedték Bécsben a magyar miniszterelnöknek, hogy felvilágosítsa a magyar közvéleményt a kiegyezésről. A miniszterelnök **pénteken** fogja a képviselőházban részletesen ismertetni a kiegyezést. Eleinte úgy volt, hogy csütörtökön nyilatkozik a miniszterelnök. De most azt a hírt közli a félhivatalos M. N., hogy csütörtökön a Ház nem tart ülést és ezért Szell csak pénteken nyilatkozhatik. Most azonban fölmerül az a kérdés, hogy miért nem tart a Ház ülést csütörtökön. Megmondjuk, hogy miért. Azért mert csütörtökön tart ülést az osztrák képviselőház és ez alkalommal Körber osztrák miniszterelnök nyilatkozik a kiegyezésről. Az pedig teljesen meg egyezik a magyar miniszterelnök politikájával, hogy nemcsak ő nem nyilatkozik előbb, vagy egyidejűleg az osztrák miniszterelnökkel, hanem bevárja, amíg Körber elmondja a beszédet. Csak azután nyilatkozik. Tehát az első szó itt is az osztráké. Ez is nemzeti vivmány . . .

Nagyurak passziója.

A nagyuri passziózásnak újabb áldozatáról jött hír. Azon megjegyzéssel közöljük ezen hírt, hogy az ilyen életveszélyes passziókat üzö nagyurakat illő volna már szigorú megtorlásokkal csillapítani. — Ugyanis Dunaföldvárról azt jelentik, hogy gróf Apponyi Géza főúri vendégei tiszteletére Hőgyészen, december hó végen több napra tervezett hajtóvadásztot rendezett. A nagy társaságban volt herczeg Lichtenstein Frigyes is, a vendéglátó főúr veje December 29-én — a Hőgyész melletti erdőn javában folyt a vadászat mikor a fiatal herczeg egy repülő fáczánra reá lőtt. A lövés

csattanásával egybeolvadt a szemben lévő hegyoldalban álló erdész fájdalmas kiáltása. Ugyanis a hibás lövésből néhány szem sörét Schmidt Lőrincz erdész szeméibe furódott, és a szerencsétlen embernek mindkét szeme azonnal kifolyt. Ápolás végett a szegszárdi Ferencz-kórházba szállították be és a vadászatnak véget szakítottak. A szomorú esetet mostanáig sikerült titokban tartani, most azonban már az erdész haldoklásának híre is megérkezett.

Miért szegyenkedik Madarász apó?

Viharos vita volt az országházban. Nem más fölött, minthogy utlevelet csak az államnyelvén lehet kiállítani, tehát horvát utlevelet nem lehet kiállítani. Dobzse Kálmán miniszterelnök a horvát utlevél mellett állást foglalt, miért is Ugron Gábor dörögve vágta a Dobzse Kálmán szemébe, hogy ime most már a horvátok elöl is meghátrált. De még égetőbben piritott Dobzse Kálmánra az öreg Madarász apó, ki szinte szót emelt és aki már több mint hatvan esztendeje tagja a magyar törvényhozásnak. Szegyenpiri égeti az arcát — ugymond — hogy még most is, életének „majdnem alkonyán“ csatázni kell a magyar országgyűlésen a magyar nyelv uralmaért.

— Nagy szegyen is ez! — hangoztaták balfelől.

Második tél.

A szegedi Meteor által jövendölt második tél nyakunkra telepedett fagyos, havas szárnyával. A karácsonyt követő enyhe, esős, tavaszias idő helyére zordon fagyos napok következtek. Metsző hideg van. Fagy, dér mindenütt és már délelőtt lassan-lassan kezdettek pihézni a hópelyhek. Ha így növekedik a hideg, ha szaporábban, vastagabban hull a kövér hó, akkor most következik be csak az igazi tél, mintahogy a kalendárium szerint ideje is van. Hanem a szegénységet ismét fokozottan gyötörni fogja a nyomor.

Ezer milliós örökség.

New Yorkban, nagy szenzációt kelt Bradley-nek, a hírek nábobnak esete, aki halálosan megbetegedvén, egyik hivatalnoknőjével megesküdött. Ennek következtében felesége fogja örökölni Bradleynek mintegy 150 millió dollárnyi (ezer millió korona) vagyont. Bradley rokona keresetet adott be a házasság érvénytelenítése iránt, mert szerintük Bradley nincs beszámítható állapotban.

Telefon a zsebben.

Bécsből jelentik: Liegmann Károly Ernő svéd huszárfőhadnagy tegnap érdekes új telefont mutatott be, a melyet ő talált fel. A készülék beszélőkagyló nélkül való telefon, a melynek az a jó tulajdonsága van, hogy nagyon kicsi és könnyen lehet a zsebben is hordani. Nagyon érzékeny, úgy hogy elég, ha a vezetékkel összekapcsolják s akárminő távolságra lehet vele beszélni. Praktikus haszna, hogy például a pályáor könnyen érintkezhetik vele az állomással s bárhonnán lehet vele tüzet jelenteni. Egyik formájában a svéd katonaságnál már használják is. A lovas-katona nyergében a készüléken kívül négyezer méter hosszú vezetékkel helyezhet el. A lovas a vékony, puha, de rendki-

vül erős drótot maga után eresztí s ha beszélni akar, egyszerűen kinyitja a készüléket csengőjével jelt ad és beszélhet. Nagyobb őrzáratok nagyobb távolságra is beszélhetnek, mert mindegyik katonánál van 4000 méter hosszú drót. Az új készülékkel már beszéltek Bécs és Trieszt között is.

Garázdálkodó farkasok.

Stájerországban egy farkascorda nagy vérengzést visz véghe már napok óta. A lakosság a falvakból nem mer kimozdulni.

Ezer család.

Eddig az Alföldet nevezték joggal Magyarország leggazdagabb s legaldottabb területének. A megélhetés könnyebb volt, mint akárhol az országban s a föld népe nem nyomorgott, mint a hegyvidékek szegénysorsu lakossága. S most már az Alföldön is a nyomor uralkodik. Szegedről írják ugyan is, hogy mar ebben az esztendőben körülbelül ezer család veszi kezébe a vándorbotot. — S nevezetes hogy éppen a magyar lakosság vándorol ki. Szentés, Mindszent, Csongrád, Szegvár, Csány, Tömörkény, Sándorfalva lakosai ott hagyják hajlékukat és a Délvidékre, vagy Erdélybe indulnak ki, keresvén ott a jobb szerencsét. Több család még messzebb utra készül: az újvilágba, Amerikába. Hiába intik őket, hogy ott még gonoszabb sors vár rájuk és hogy koldusokká lesznek odakünn. Ők csak azt hajtják, hogy rosszabb már nem lehet. Ennél szomorubb igazságot Magyarország legaldottabb vidékén lako véreink nem mondhatnának közviszonyainkról.

Cselédeinek atyja.

Egy magyar földesur nemes cselékedetéről ad hírt tudósítónk. Ráth János csanádmezei nagybirtokos aképpen segítette meg téli szűkes helyzetükben kunágotai, dombirtoisai és sziondai uradalmainak cselédségét hogy ellátta gyermekeiket téli ruhával. A meleg ruhába öltöztetett gyermekek száma mintegy kétszáz.

Alezredes egyetemi tanár.

A római legfelső közoktatásügyi tanács jóváhagyta Enrico Barone vezérkari alezredesnek az ottani egyetem nemzetgazdasági tanszékére rendes tanárrá történt kinevezését.

Schlauch biboros hagyatéka.

Nagyváradon Tost Gyula miniszteri biztos elnöklésével megtörtént Schlauch Lőrincz biboros hagyatékának az átadása. Az átvizsgáláson résztvett Wikler nagyprépost is. A püspöki javadalmat a legnagyobb rendben találták. Az örökösök nyolcvanezer koronát kaptak.

Ingatlanok forgalma.

Farkas Sándor és neje Géder Eszter veszik a debreczeni 6912 sztjkvben foglalt Vendég-utca 33 számú házat Sallai Mihálytól 2800 korona. Szepesi Péter és neje Csiszár Julianna veszik a debreczeni 4555 és 7505 sztjkvben Varga utca 9. számú házat, illetve 6 hold 900 négyszögöl ondódi földet 16200 kor. Tóth Lajos és társaitól. Szabó János és neje Bordás Zsuzsánna veszik a debreczeni 7169 sztjkvben 6486 hrsza foglalt 2 hold 850 négyszögöl ondódi földet Harangi Dávid és neje Kulcsár Juliannától 2000 koronáért. Csóka Pálné, Lókodi Erzsébet veszi a debreczeni 4114 sztjkvben foglalt Késes-utca 31 számú házat a Lókodi Sara $\frac{1}{10}$ rész illetőségét 800 koronáért.

Hölgyek öröme.

Ezrekre menő elősmérő levél bizonyítja, hogy a legobb szer a szépség apolására az általam készített híres dr. Lehmann féle arc kenőcs. Egy tégely ára 1 korona, hozzávaló szappan 80 fillér. Poudre 1 doboz ára 1 korona. Csak nevem és arcképpemmel ellátott tégelyt kérjünk és fogadjunk el! Kérem egy próbarendelvényt tenni. Gyarmati Emil városi gyógyszerháza a Szent Háromsághoz Baján. Viszont eladók nagy kedvezményben részesülnek.

SZINHÁZ.**Műsor:**

Szerda, jan. 14. Gesák.
Csütörtök, jan. 15. Képzelt beteg.
Péntek, jan. 16. A doktor ur.
Szombat jan. 17. A tévedt nő. (Traviata.)
Vasárnap, jan. 18. délután: A föld.
Este. Mária bátyja.

A távozó szintársulati tagokról.

(Néhány szó a közönség köréből.)

Virágvasárnapján szintársulatunk néhány kiválóbb tagjai megválnak Debreczéntől. Lehet örökre lehet nem.

Vegyük sorban íkik is mennek tehát el.

Elmegy Krémer es neje! Ezt értem bizonyára erti a színházlátogató közönség is, mert teszem fel, tudja mindenki az okát. Ne tessék itt talán szenzációra gondolni! Gyöngéd eset az egész, collégája lesz a mi színi direktorunknak, székhelye lesz Szatmár. Nagyon sajnálhatjuk mert a debreczeni szintársulatnak ily nagy tehetségű tagja a közel multban nem sok volt és előreláthatólag a közel jövőben nem csak hogy nem lesz, de sőt a tatongó rést, mely szerepkörében távozásával be fog állani, még a kakasülő látogatói is gukker nélkül fogják látni.

Menjünk tovább. Elveszítjük a mi kis aranyos szubrettünket Felhő Rózsit! Miért? Tetszik tudni, mert mas többet ígért neki, mint itt kapott. Különbözetnek kell lenni a mostani és a jövődöbéli szerződése között. Sajnálhatjuk a különbözetet, mert sok élvezetes estét szerzett nekünk. Ki lesz az utódja, nem tudni, talán a szioigazgató ur sem tudja. De nehéz is lesz hasonló, meglepően kedves szubrettet keresni.

Krémerné követi urát, ez természetes, Szathmáron igazgatóné lesz. Itt szintén felmerül a kérdés, ki legyen utódja?

Elmegy Áldor is. Méltán sajnálhatja a debreczeni közönség.

Elmegy Püspöky Rózsai is, szóval sok olyanok, kik Makó társulatának tehetséges, igazi jó tagjai voltak.

B. M.

IRODALOM.**Bársony István legújabb könyve.**

(A Róna és az Erdő. Állatjellemelek, hangulatok, vadász emlékek és arcképek gyűjteménye. Képekkel díszítette Olgay Ferencz. Ára 12 korona. 290 oldal. Budapest Pallas irodalmi és nyomdai részvény-társaság kiadása 1902. Kapható Debreczenben a László Albert és társa cégénél.)

Az érdekes Pallas társaság ismét egy becses magyar mű kiadásával gazdagította dus könyvesházaának a kincseit.

Diszes, fényes kiállításu müben a magyar irodalomnak olyan mesterét szólította meg, ki a nemzetközi felhajtásban és széplős idegen eszmények hajszolása közepette sem csábult el első szerelmétől, mely nem más, mint a gyönyörű és gazdag magyar föld és e földnek természeti változásai, állatvilága és puskás emberei.

Bársony Istvan mester ez az író. Ez a széles vally, széles hátú izom ember, szöke óriás, a — pusztátjáró.

A magyar földnek délibábos pusztái, virágos rétjei, zizegő nadleveles tavai, zúgó erdői, kalászos rónái az ottan élő szárnyas, mint négy lábú állatvilággal és puskás emberiséggel együtt hűségesen, kedvesen ösmertek ez ő magyar ember tiszta szívé, lelkü és magyar mező harmatjától aztatott mesteri tollu író előtt, ki az ösvényéről soha nem csábult félre. Első szerelmét híven megőrizte a magyar föld és magyar természeti világ iránt.

„A rónáról és az erdőről“ írott ezen kiállításra is valóban diszes művét nem is akarom én bírálgatni, részletezgetni, mert mit is érnék el vele? Olvasni kell azt. Olyan az mint a vadvirág, ragyogóvá, illatossá teszi a széles mezőt, próbálj bokrétát kötni belőle. Leszaggattad . . . , még le sem tűnt a nap, már is fonyadtan, hervadtan feketedik össze a bokréta.

A Bársony István erőteljű duzzadó, mezei harmattól ragyogó, virág illattól mámorító, virág méztől édes, emberi és állatjellemelek festésétől életeleven, nemesen derűs, élvezetes és több helyütt igaz tanulságokban gazdag legújabb írása, legújabb könyve is ilyen virág.

Olvasni kell azt, vétkezik a bíráló, ki a magyar föld és természet világ ezen harmatos virágait leszaggatván — görcsö alatt akarja bonczolgatni és is nertetni.

Nincs is erre különben semmi szükség.

A Bársony őserős magyar író művészetének, mesteri krónikáinak egész rajongó olvasó serege van a magyar földön, különöbben a puskások, a vadászok érzéseiben, megfigyelésekben, kedélyben és humorban gazdag világából, kik Bársony Istvánt mesterirójuknak vallják. És valóban magyar mesteriró is Bársony, csak egyet sajnálhatunk és kifogásolhatunk — ő nem nála, de a kiadónál, hogy az ő mester írásait oly diszes, tehát drága köntösökben bocsátják az olvasók elé. A Bársony István színmagyar írásait olcsó kiadásban kéne terjeszteni, azok ugyanis gyémántkiadások volnának irodalmi értéküknél fogva, ekkor a magyar földnek, a magyar föld természeti kincsének a szegényebb rendű ösmérői és barátjai is tisztulást, gyönyörűségeket merítenének azokból.

Paulus M.

Pierre Loti lakása.

(A kínai császárné papucsáról.)

A leíró francia stílus-művészet egyik legnagyobb élő mestere, Pierre Loti, a francia akadémia tagja, többek között arról is nevezetes, hogy ő ugyszólván az egyetlen francia „halhatatlan“, aki nem lakik Párisban. Pierre Loti magas rangot visei a francia haditengerészetben s úgy imádja a tengert, hogy a szárazföldön való tartózkodása alatt sem akar messze szakadni tőle. Ezért hát Rochefort-ban, a tenger mellett van az ő lakása.

Yvette Guilbert, a nálunk is ismert francia művésznő vidéki körutja alkalmával meglátogatta a kiváló író, aki utolsó könyvében valósággal feledezte a kínaiak évezredes nagy művészetét a nyugati művelődés számára. Pierre Loti a francia hadihajókon bejárta az egész-világot. Felkereste az elmúlt civilizációk romjait az emberiség bőlesein. Ázsiában s eközben különös dolog történt meg vele: beleszeretett a Kelet színes, misztikus, bűbajos tündérvilágába. Ez az érzés annyira erőt vett rajta, hogy rocheforti lakását is keleti izlés szerint rendezte be s összehordot ottan tömörked drága csecsebecsét, megfizethetetlen ereklyéket, amelyek világjáró utjaiban a tulajdonába kerültek.

Rocheforti háza kívülről egészen jelentetelen, három kicsi ablakon hatol be a napsugár, a kapuja alacsony; odabenn azonban olyan meglepetés vár a belépőre, mely szinte új világba varázsolja. A dolgozószobájának padlója halvány fehérmarvány, a melyre színehagyott, nehéz, ritka keleti szőnyegek vannak terítve, ezeken viszont mindenféle alakú, piros, kék, fehér, rózsaszín arannyal, ezüsttel, gyönggyel himzett nehéz párnák foglalnak helyet. Sárga márvány lépcsők visznek a párosi marványból való fürdő medencéhez, amelynek közepén szökőkút ezüstszerű vizsugarakat lövell. Márványoszlopok között mely keleti kerevetek állanak, a melyeknek szövetén és vánkosain a legdrágább keleti himzesek láthatók. Drága selyem takarókkal leterített nagy arabiai koffer azokra a szent szarkofagokra emlékeztetnek, amelyek a mohamedán mecsetekben láthatók, a koffernek fölött művészien elrendezett fegyverek, czimerek, és troleák teljessé teszik az illuziót.

Az egyik arab mecset leégése lehetővé tette, hogy Pierre Loti a mecset kapuját megvásárolhatta. A kapu színes faragott faból való; a színt főliszta a hosszú idő, de a rajzok és metszetek ma is épen és tisztán láthatók. A lakásban minden szöglet kívánatos, kellemes buvóhely az elfáradt, kimerült munkásnak, a világ zaját kerülő, magányt kereső embernek. . . Minden ablak megnézni való látvány; excentrikus rajzain vérvörösen hatolt be a napsugár a virágra, amelyeket a ház ura minden felett kedvel. Teljes csend van; a vendégek sarutlan lábakkal lépdelnek, mint ahogy a keleti szent helyeken szokásos. . . Keleti illatszerek fűszerezik a levegőt is. Remek különlegesség Pierre Loti dohányzószobója; A plafondja a granadai Alhambra boltozatának hű mintái után készült. . . A szobákban szerteszét bizarr színű és alakú keleti csecsebecsék hevernek, amelyeket Pierre Loti előkelő araboktól, keleti törzsfőnököktől, kínai mandarinoktól kapott ajándékba.

A legérdekesebb tárgy kétségkívül a kínai régens császárnő rózsaszínű cipellője, amely amugy hadi zsákmányképpen esett Pierre Loti birtokába. — Lotti ugyanis 1901 ben részt vett az európai nagyhatalmak kínai háborujában s eközben az a különleges szerencse érte, hogy a kínai

régens császárnő sárga zománcfedelű üveg-falu kéjlakában üthette fel a tanyáját. Ott tudta meg, hogy a kínai régenscsászárnő mikor „a nyugati barbárok” hadai elől riadtan elmenekült volna, ott felejtette rózsaszínű papucsait az ágy alatt, amelyben az utolsó éjszakát töltötte. Ez a papucs az európai fogalmakat és arányokat jelentékenyen felülmúlja. A kínai régenscsászárnő tatárszármazású, így tehát nem gyötörte el kínai módon a lábait, amelyek természetűl picinyek és formásak.

Mégis papucsának a sarka harmincz centiméter, a hosszúsága és a szélessége is ehhez aránylik, úgy hogy ez a papucs valóságos monstrum és látványnak föltötte komikus. Így azonban, a Pierre Lotti lakásán, párját nem találó ritkaság, amely élénken azokra az estékre emlékezteti a házigazdát, amelyeken ő a pekingi császári palotában, a kínai császárok nehéz selyem köntösében, a kínai császár pipájából narghilet és opiumot szívott s a kínai birodalom kincses kamrájának művészeti ritkaságaiban gyönyörködött . . .

CSARNOK.

Vaterloo.

Eckmann—Chatrián elbeszélése után fordította: ifjabb Mórész Pál.

Gosseliesben nagy tömeg czimboránk és sebesültek maradtak vissza; de a zöm tovább folytatta útját. Kilenczórakor már szemünkbe tűntek a távolból Charleroi tornyai, midőn alig félóra múltán nagy lármát, kiabálást hallottunk és közbe fegyverlövéseket. Az egész rettenetes tömeg jajpanaszra fakadva állott meg, ordítván:

— Becsukják a város kapuit! Nem engednek be minket.

Csüggettség és kétségbeesés nyomódott minden arcra. De nemsokára meg az a hír terjedt el, hogy élelmi szállítmány érkezik és azt sem akarják kiosztani. Az ijedséget most a düh váltotta fel és az óriási tömeg fenyegetőleg ordította:

— Támadjuk meg őket! Verjük agyon őket! még ezek a gazok éhen akarnak minket pusztítani . . . Árus! Árus!

Most már a legijedtebbek, a leglevertebbek is fenyegetőleg forgaták a kardjokat és töltötték a fegyveröket.

Előre látható volt, hogy itt iszonyu mézszárlás keletkezik, ha a fuvarosok és a kíséret katonaság nem hajolnak meg a tömeg előtt. Még Buche is egyre csak azt ordította:

— Agyon kell ütni mindet . . . Árus! Árus! . . . Gyere Józsi . . . Bosszuljuk meg magunkat.

De én galléron ragadtam, mondván: — Nem, ne szaladj Jancsi . . . Elég mézszárlásban volt már részünk. Örüljünk, hogy ép bőrrel szabadultunk. Még csak az kellene, hogy most itt francia kéztől pusztuljunk el.

Huzódzott. Utóbb az uttól balra egy falut mutaték neki, mondván:

— Nézd csak, az az ut vezet Harbergbe! Mintha csak a vierwindeni házak volnának! Gyereünk inkább oda, kérjünk ott kenyeret. Nekem még van pénzem. Pénzért bizonyosan kapunk valami harapni valót. Gyere no! Ez mégis csak jobb lesz, mint éhes farkas módjára támadni a katonáktól kísért élelmi szállítmányra.

Végre engedett. Még egyszer a mezőre csaptunk. De ha annyira éhesek nem lettünk volna, szívesebben heveredtünk volna az ösvény melletti pázsitra. Hál' Istennek, alig félóramúltán, egy majorságot értünk,

de teljesen ki volt pusztítva. Az ablakai kivoltak törve, az ajtója tárványitva. A pítvarba léptünk és onnét ordítottuk:

— Hát nincs itt senki?

— A puskatásával vertük a butorokat, de más hang nem is hallatszott. Annál inkább neki dühödtünk, mert már az ösvényen más közelgő nyomorult pajtasokat is láttunk, mi fölött magunkban azért aggályoskodtunk, ha ezek is idejönnek, felfalják a mi kenyereinket.

A ki még hasonló nélkülözéseket nem szenvedett, az nem is tudja, hogy mi csoda dühbe borul ilyenkor az ember. Igazi szörnyeteggé fajul . . . Már egy ruhaszekrényt feltörtünk és szuroonnyal dobáltuk ki belőle a ruhát, midőn egy öreg asszony bujt elő az egyik konyhaasztal alól. Ez az asztal é-penséggel takarta volt a pincelejárót. Zokogott az asszony.

— Istenem! Istenem! Irgalmazz nekem!

Ebben a házban már kora reggel fosz-gattak volt. Teljesen kipusztították. A lovakat is elvitték. A gazda eltűnt. A cselédség szét szaladt. Daczára örült dühünknek, az öreg védtelen asszonyt látván, elszégyeltük magunkat. Még én vigasztaltam:

— Ne féljen néni . . . Nem vagyunk mi emberevők. Csak egy kis kenyeret kérünk, mert másként éhen pusztulunk el.

Az öreg asszony egy karosszékre rogyott le, csontos kezét összekulcsolta az ölében és sirva mondta:

— Nincs nekem semmim. Istenem! mindent elvittek, mindent, mindent . . .

Fehér haja kuszáltan csüngött az arcába. Én a szegényke, de magunk sorsán is majdnem sirva fakadtam.

— Akkor keressünk magunk valamit!

Intettem Buchénak. Átkutattunk minden szobát. Még a lóólba is beléptünk. Csakugyan nem találtunk sehol semmit. Mindent kifosztottak vagy mindent összerörték.

(Folyt. köv.)

Szerkesztői üzenetek.

K. Dénes Pmacs. Kedves székelyem, az ígért szép, ha megadják jobb. Várom az ígért cikkeket, talán csak nem száradt ki ebben az enyhe időben a kalamarisotok; ha zordonabb idő volna, rámondanám, hogy betagyott. Üdv a kedves családnak.

L. K. Budapest. Hazafias költészeted nemes, erős virágait és gyümölcseit mindig érdeklél várom, köszönettel fogadom és gyönyörűséggel közlöm. A lapszámokat megkaptad-e? Lerucczanhatnál már egyszer Debreczenbe. Nemsokára huznak a Hortobágyon a vadlibák. Farkas Berti bátyánk, a hortobágyi közérő és hivatalos hatalom képviselője, tudom szívesen látna velem együtt; annyival inkább, mert az utóbbi időben leginkább csak czvikkeres németek szokták felkeresni.

Savoyard Szeged. Irhatnál már valamit. A tápéi választás szép sikeréhez — gratulálok.

Hirdetmény.

Közhírré tétetik, hogy a **takarék és hitelintézet részvénytársaság** igazgatósága a betétek után fizetendő kamatok maximumát

1903 január 16-tól

kezdődő joghatálylyal

4 $\frac{1}{2}$ % -ban.

állapította meg.

Kelt Debreczenen, 1903. jan. 13.

A vezérigazgató.

MEGHIVÁS.

A hajdunánási takarékpénztár részvényesei

az 1903. év február 8-án d. e. 10 órakor az intézet helyiségében tartandó

évi rendes közgyűlésre

tisztelettel meghívotnak.

A közgyűlés tárgyai:

1. Igazgatói jelentés az 1902. év üzleti eredményéről.
2. Az 1902. évi zárszámadás és mérleg, valamint az évi nyereség felosztására vonatkozó igazgatósági javaslat elbírálása, ennek kapcsán a felügyelő bizottságnak és a nagyválasztmány kiküldötteinek jelentése a zárszámadás és mérleg megvizsgálásáról, valamint a nagyválasztmánynak a jótékony célra fordítandó 1%-ra és az osztalékra vonatkozó javaslata s ezek után a felmentvény megadása az igazgatóság, a felügyelő bizottság és tisztviselők részére.
3. A nagyválasztmány javaslata arra nézve, hogy a tisztviselők a jövőben a tiszta nyereségből valamely jutalékot kapjanak.
4. A nagyválasztmány javaslata az igazgató helyettes, az igazgató választmányi tagok és napibiztosok díjazásának szabályozásáról és a felügyelő bizottsági tagok tiszteletdíjának felebb emelése iránt.
5. Elnök és alelnök választása.
6. Egy felügyelő bizottsági tag és póttag választása.
7. A nagyválasztmány kilépő tagjai helyett új tagok választása.

Kelt Hajdunánáson, 1903. jan. 12.

Csohány László

elnök.

JEGYZET: A múlt évi mérleg és a közgyűlés elé terjesztendő igazgatói jelentés a közgyűlést 8 nappal megelőzőleg az intézet helyiségében megtekinthető.

PÖSTYÉN-FÜRDŐ

Csúsz, köszvény, Ischias, Exsudatumok egyedüli sikeres gyógyhelye. Télen is nyitva. Kinek az utazás nehézkes, használjon **házi kúrát** a póstyéni iszappal, mely a házi orvos kezelésében minden gyógyszer felülmúl. 5-10 kg. iszap, 10-20 üveg lévízzel egy kúrára elegendő.

Használati utasítást, téli prospectust szívesen küld a fürdőigazgatóság.

Gyomor bajoknak igen fontos.

Étvágytalanság, gyomor baj, rosszul lét, rossz emésztés miatti fejfájás, gyomorgyengeség, emésztési zavarok stb.

azonnal megszűnik a

Brady-féle Mariazellii gyomorsepppek

használatától.

Minden gyógyszerárban kapható.

Sok ezer köszönő és elismerő levél.

Egy üveg, használati utasítással együtt 80 fillér nagy üveg 1 k. 4; fl.

Főraktár Debreczenben dr. Rotschnek Emil, az Arany egyszaruhoz címzett gyógyszerárban és Toth Béla gyógyszerárban.

Hamis utánzatoktól óvakodjunk, a valódi Mariazellii gyomorsepppek üvegjén a védjegyek és az

aláírásnak *Brady* rajta kell lenni. Figyelni kell arra, hogy a régi hírneves Brady-féle gyomorsepppek üvegként 80 fillér nagyobb üveg 1.40 fillérbe kerül, míg a nem valódi, hamisított értéktelenebb utánzatok olcsóbban, rándesen 70 fillért ajánlatnak.

APRÓ HIRDETÉSEK.

10 szóig 40 fillér, azontul minden szó 2 fillér. A legkisebb hirdetés 40 fillér. Vastag betűkből szedett minden szó 4 fillér.

Boros Testvéreknél

divatos női ruhakelmék, selymek, téli kendők és velezek a versenyben létező **legolcsóbb árakban**. Maradékok féláron.

10. Egy nagy 10 kros petroleum forrás megeredt a Neuman és Weisz cégnél Hatvan u. 5 sz.

Gyönyörűen éneklő

iskolázott hangu kanári madarak olcsón beszerezhetők Péterfia-u. 26.

Olesó forrás Narancs, citrom, déligyümölcs, kávé és friss teában Kohn Henriknél Debreczen, Gróf Dégenfeldtér 7-ik szám.

Eladó vagy kiadó.

A vasut és csolnakázó tó mellett gyárhelyiségnek, ipartelepnek alkalmas új épület, ugyanott lakások is kaphatók. Értekezhetni Kétmalom-u. 11.

Boros pincze kerestetik. Czim:

József kir. hg. u. 41 sz.

Elköltözés miatt

három szoba különféle

igen jutányos árban eladó.

Értekezhetni **Piacz utca 60 sz. alatt.**

10876—1902.

Árverési hirdetés.

Debreczen sz. kir. város tanácsa közhírré teszi, hogy a város tulajdonát képező Bornyász-féle homokkerti szőlő, mely a kataszter szerint 633 □ ölet tesz, a rajta levő pajtával és felszereléssel együtt az **1903 január 28-án d. e. 9 órakor** a városház nagytanács termében tartandó nyilvános árverésen 5000 kor. kikiáltási ár mellett a legtöbbet ígérőnek eladatni fog. Árverezni szándékozók az árverési feltételeket a számvevőzénél a hivatalos órák alatt megtekinthetik és az árveréskor tartoznak a kikiáltási ár 10%-át készpénzben vagy óvadékképes értékpapírban az árverelő bizottság kezébe letenni.

Debreczen, 1903 jan. 8-án.

A városi tanács.

Egy berendezett

Gőzmalom

Monostor Pályiban, a vasut tözsomszedságában

12 évre bérbé kiadó.

Értekezhetni lehet **Piacz-utca 47. Geiger Simonnál.**

A valódi parafa Linoleum

rosz hővezető, tehát nem hideg

könnyen takarítható

kopása kisebb a graniténál.

Szoba padlókra!

Irodák és üzlet-helyiségek részére!

Ebédő és előszobák bevonására!

Hivatalos helyiségek részére!

Mosdók elé!

Pénzintézetek részére!

Megtekinthető és nagyválasztékban kapható

Bosznay J. és Társa

új szőnyegházában

Debreczen, Kossuth-utca 11. Zádor ház.

Őrizkedjünk az utánzatoktól!

Havanna Rum,

mely

ADLER ÉS GOLD

császár és királyi udvari szállítók által **KASSÁN** kerül forgalomba, az elismert legjobb és legolcsóbb

tearum.

Kapható: minden fűszer és csemege üzletben.

E rum utóbbi időben silány áruval való gyakori utánzásnak van kitéve, miért is a t. teakedvelő közönség törvényesen védett czimkéire figyelmeztetik.

Miért szenved ön?? Hiszen önnek gyógyulása bizonyos még akkor is, ha sebe bármily régt, sőt a fájdalmas opeátiót is elkerülheti, ha a

valódi

THIERRY A.-féle Centifolia kenőcsöt

használja, mely rendkívül vonzó, a sebek gyógyításában valamint a fájdalmak enyhítésében utólrhetlen. A valódi Centifolia-kenőcs alkalmazható: a szoptatók mellkéménykedésének, a tej elapadásának, az orbáncznak eseteiben, továbbá mindenféle régi sérvek, láb- és csontnyílások, sebek, folyások, dagadt lábak s csontvesedéseknél, vágás, szurás, lövés és ütés által előidézett sebeknél; az idegen testek, pl.: üveg, szálka, homok, tövis, serét stb. eltávolításánál; mindenféle daganat, kinövés, képződmény, karbunkulus és ráknál; végre pokolvar, körömméreg, körömgülés, a lábna járás közben történt kisebelése, fagyás és égetés okozta sebek, a betegek és gyermekek fckvés általi kisebesülése, torokdaganat, meggyült vér, fülzugas stb. eseteiben. 2 tégely csomag csomagolással postadíjjal együtt 3 ko. 50 fil. Temérdek elősmerő levél megtekinthető. Utánzatok vételétől óva intek mindenkit és arra ügyeljünk, hogy „Schutzengel Apotheke des

Thierry (Adolf) Limited in Prgrada“ a tégelybe van-e égetve.

Gyógyszerész A. Thierry balzsam és Centifolia kenőcs.

Eme két gyógyhatásában utólrhetlen szer soha nem romlik el, sőt mentül régibb, annál jobb.pnem árt a szárnak a fagy, sem meleg s ezáltal télen nyáron szétküldhető. Mindenkor hatással alkalmazása esetén könnyen bevárható az orvosi segély, természetesen nem szabad hatástalan utánzásokhoz nyulni, melyért csak haszontalanul elpredáljuk a pénzt, hanem mindig tartson minden család késznlétnben e világhírű, olcsó, megbízható, a mellett artalmatlan szerből A hol nem bizonyos, hogy az én kitünő szerem ott ajánlatos egyenesen tölem hozatni. Czim:

Apotheker Thierry (Adolf) Limited Schutzengel-Apotheke in Prgrada bei Rohitsch-Sauerbrunn.
Főraktár: Budapest Török József, Zágrábban Mittelbach S. és Bécsben Brady C. gyógyszerészeknél.

